

CSAK EGY SZAVAZAT...

Emlékeim között erősen él a következő történet: egy szakkollégiumi tábor vendégeként tanult embertársam a politikai vita hevében homlokát fogta, meg-rökönyödve értetlenségünktől, hogy képtelenek vagyunk felfogni a számára evidencia-számba menő tételt: a morál nem politikai kategória. Ez a mondat azóta sem megy ki a fejemből, ott motoszkál, mint a bolsevik típusú hatalom-gyakorlás ars poeticája. A stílus az ember – mondják. Nem csak az ember...

A monolitikus hatalom nagy hátránya – többek között – hogy morálisan elkoptatja gyakorlóit. A hullámmozgást végző társadalmi változások törvény-szerűen követelik meg a politika irányváltásait. Egy olyan rendszerben, ahol a hatalom birtoklása a legfőbb érték, a hatalom gyakorlóit kénytelenek nevéket adni a legkülönbözőbb politikai kurzusokhoz is. Gondoljuk csak meg: tán a

„száltalalanító” Hruscsov keze nem volt véres, tán Gorbacsov karrierje nem a ma oly sokat ócsárolt „pangás éveiben” indult? De maradjunk Magyarországon! 1956-1962, 1962-1972 (benne 1968. augusztus 20.!), 1972-1978, 1978-1988e meglehetősen lazán elhatárolt periódusok milyen ellentétes kurzusokat jelölnek. S mindezt egyetlen ember neve fémjelzte!

A morál nem politikai kategória. Igaz ez az állítás – legalábbis rövid távon – ott, ahol az ember morális ítéletét nem tudja politikai megítéléssé áttranszformálni – világosabban: egy versengő szisztémában lezajló választáson szavazattá alakítani. De sehol sem igaz, ahol demokrácia létezik. „Mindennemű politikai törekvés végtére is a rokonszenv és az emberiség érzéseire való apellálás, (...). Tehát a demokratikus politikában erkölcsi alapon nem lehet megindokolni semmilyen politikai törekvést. Ha elég a hatalom, ha a hatalom az igazságot és a jogot is jelenti, akkor persze a politika a zoológia részévé válik és – nincs tovább!”(T. G. Masaryk)

A hatalom korrumpál – mondják a bölcsek – az abszolút hatalom abszolút korrumpál. Nézem a tévét, amint a parlamenti ülésről tudósít. Éltes képviselő oktatgatja Király Zoltánt és a „mögötte állókat”. Mint mondja, csak az beszél így (ill. úgy, ahogy azt Király Zoltán tette), aki nem biztos az igazában. A honatyák lelkesen megtapsolják. Önbizalomerosztó taps. Szükségük van önbizalomra, hisz hogy az milyen gyenge, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy nem merik vállalni név szerint: ki szavaz a Bős-Nagymarosi Vízlépcső megépítése mellett. Ahhoz azért elég e kevéske önbizalom, hogy magukra vállalják a döntést a társadalom egésze helyett. Név szerinti szavazás ugyan nincs, de felállás igen. Aprócska különbség lenne ez, ha a kamera nem lenne olyan kegyetlen. De az, s te, kedves tévénéző – ha a társadalom azon perverz kisebbségéhez tartozol, kik e „műsort” is képesek végignézni – láthatod az arcokat. Ki mellét kidüllesztve, fejét felszegve büszkén vállalja (akárcsak az ötvenes éveket) a nagy tettet, ki szemét lesütve várja, hogy leülhessen. S felfedezheted az igennel szavazók között a Politikai Bizottság tagját, az államminisztert: Pozsgay Imrét is. Nem, a KB ülésen a reformok mellett harcosan kiálló felszólalók között ne keresd – ott nem volt. Itt sem párt- és kormányzati minőségben van jelen, hanem mint a magyar nép képviselője, s e minőségben egyetért a népszavazás szükségtelenségével, a BNV megépítésével. Kár! Azt hittem, nem ért egyet. Tévedtem. Mint ahogy tévedtem abban is, hogy fontos, ki az államminiszter. Nem fontos. Számomra mostantól nem Pozsgay Imre az államminiszter, hanem az államminisztert úgy hívják, hogy Pozsgay Imre.

Üdvözet a győzőknek! Remélem, a sokmilliárdból jut majd egy márványtáblára, hol dicső tettük megörökítődik a – minden bizonnyal hálás – utókor számára. Hosszú névsor lesz, de nem baj. A nagymarosi gát falán lesz hely bőven...